

θιτουργίας Χαρ. Τριζοίτη, για τὸ ὅτιο ἐγράφαιε πρὸ μηνός:
 —Μὴ τοῦ Καλλοῦ σου ὁ καιρὸς θαρρεῖς πῶς εἶνε πάλι
 κ' ἐλπίζεις πῶς θὰ σκύψουμι μπροστὰ σου τὸ κεφάλι,
 καὶ ὁ καθὲς ξεσκουφωτὸς στὸ Σύνταγμα θὰ τρέξῃ
 κ' ἡ μουσική τὸν ἕνω σου τὸν Ἀγγλικὸ θὰ παίξῃ;
 Πάει ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ἀλλάξαμε τὸ φύλλον
 δὲν δέγουν πιά λουκάνικα εἰς τις οὐδὲς τῶν σκύλων.
 Μὲ τὰς διακονώσας σὰς πνιγνῶνας σαοθάλλες,
 τουλουμουτῆρα, κρέατα, χ-διάρα, μουσαδέλες,
 κ' ἂν ἀγριεψῆς σήμερα καὶ τὸν κριπύσο κάνεις
 τὴν τὴσὶ λορδωσὸν σου κλωσὰ ὁ Δηληγιάννης,
 κανάνας Ἐλληὺ ὅπως ποῖν μὲ τρῶμο δὲν σὲ βλέπει
 καὶ τρῶς μεπεντάχι, ἀραγλε, ποῦ βάζεις καὶ στὴν τσάπη!

Στὸ μεταξὺ ὁ Θ. Δηληγιάννης συνεκάλεσε τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο σὲ συνεδρίαση, στὸ ὁποῖον παρέστη καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν Γεωργίος Τσιτάλδος Κοζάνης. Αὐτὸς, ἀφοῦ ἔδωσε τὴ γνώμη του γιὰ τὰ συμβάντα, ἀπεστράφη... Μετὰ τὸ συμβούλιο, ὁ Δηληγιάννης ἀνέβηκε στὸ Παλάτι καὶ ἔγινε ἀμέσως δεκτὸς ἀπὸ τὴ Βασίλισσα Γεώργια. Τοῦ ἐξέθεσε τὸ ἐπεισόδιο ποὺ συνέβη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Βασίλειος, ποὺ εἶχε κίλια πληροφορηθεῖ τὰ διατρέχοντα, ἐπεδοκίμασε τὴ στάση τοῦ πρεσβευτοῦ.

Τὸ ἴδιο βράδι οἱ ἰστορικοὶ εἶχαν προσκληθεῖ σὲ γεῦμα ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα Συγγρό. Βρισκόταν ἀνάκειη στὸ τραπέζι, ὅταν ἀνηγγέλη στὸ Δηληγιάννη ὅτι ὁ ἀ' γραμματεὺς τῆς Ἰταλικῆς Πρεσβείας ζήτησε νὰ τὸν ἴδῃ. Ὁ πρεσβευτορὸς ἐσπεισε νὰ τὸν συναντήσῃ. Ὁ Ἰταλὸς γραμματεὺς ἐπέδωσε στὸ Δηληγιάννη κοινὴ διακονίαι τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ποὺ ἔγραφε ὅτι δὲν θὰ ἐπέτρεπαν ναυτικὴ ἐπέθεσι τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῆς Τουρκίας...

Ἡ πρωτεύουσα ἔβραζε πιά ἀπὸ ἀνανάτησι ἐναντίον τοῦ σερ Ὁρατιῦ Ρώμπολδ. Οἱ πολῖται μαζεύονταν στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες συζητοῦντες μ' ἕξιαι τὸ ζήτημα. Ὁ φιλοπόλεμος πρεσβὺς ἐθέριαινε ὄλους καὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μετεδίδετο στὶς ἐπαρχίες... Τὴν ἄλλη μέρα συνεχεκρότη ἡ γαλὴ λαϊκὴ διαδήλωσι, ἣ ὁποία ἐξέλεξε ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς Λεωνίδα Δεληγιώρη, Ράνου, Χαϊδά, Γ. Φιλάρου, Κοκστ. Κομνηνοῦδου καὶ Μιχ. Κατσιμάλη γιὰ νὰ πάῃ στὸ Βασίλειον καὶ στὸν Προσφυτορὸ καὶ νὰ ἐπιδώσῃ φημισμα τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἰστέο τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ διαμαρτυρία γιὰ τὴν ἐπέμβασι τῶν Δυνάμεων... Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀκολοθυμένη ἀπὸ χιλιάδες πολῖτες, ἐπῆγε στὸ σπίτι τοῦ Δηληγιάννη, στὴν ὁδὸν Ζηκωνίδου.

—Ζήτω ὁ Γέρος τοῦ Μοριά!... Πόλεμος! Πόλεμος! Πόλεμος!... ἐφώναξαν τὰ πλήθη.

Ὁ Δηληγιάννης ἐβγήκε στὸ μπαζόνι ἀσκεπής, «εὐ κ α ν ε τ ἦ ν π ε τ α λ ο ὦ ὦ δ α», δηλ. ἐκοίνωσε τὰ χέρια του, ὅπως ἐσημῆιζε γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἡσυχία, καὶ ἔβγαλε ὀλοζῆλο πατριωτικὸ λόγο. Στὸ τέλος ἔραξε καὶ τὴ σχετικὴ ροικέτα:

—Συμπολίται! Προτιμῶ νὰ μοῦ κοπῇ ἡ δεξιὰ χεῖρ, παρὰ νὰ ὑπογράψω διδάγμαμα ἀφοπλισμοῦ τῆς φυλάτῃς Πατρίδος!..

Ἡ δῆλωση αὐτὴ ἔκανε ἔξυλλα τὰ πῆθη. Οὐδ' ἔλασαν, ἐμαίοντο κατὰ τῆς Τουρκίας, τῆς Ἀγγλίας, τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ὄλου τοῦ κόσμου. Ὁ Θεὸς, Δηληγιάννης, ἀντὶ νὰ καταστῆν τὴν ψυχὴ ἐκεῖνι, πικρατὰ, τὴ φωνοῦσε νὰ φωνοτῆ περισσότερο, μὲ τοὺς λόγους του καὶ τ' ἄθεσά του στὴν «Πρωΐα»... Ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Τουρκίας ἐκηρύχθη, οἱ Ἕλληρες τοῦ 1886 ἔπαυαν τῆς γνωστῆς ἀπὸ τὴν ἱστορία συνοριακῆς συμφορῆς καὶ πῆραν τὰ πρῶτα μαθητήματα ὑπομνήης καὶ καρτερίας.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΒΙΣΜΑΡΚ

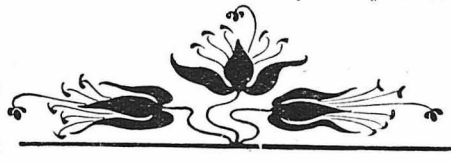
«Ὡς σωράντα χρόνια ὁ ἄνθρωπος ὑποφέρει ἀπὸ τὴν καρδιά του κ' ἀπὸ κεὶ καὶ πέρα ἀπ' τὸ στομάχι του.»

Ὁ ἄνθρωπος δείχνεται μεγαλιέτερος στὴν πτώσι του, ὅπως κ' ἡ σελήνη στὴ δύσι τῆς.

Ἡ ἔλπιτινὰ εἶνε ἡ ἀργροὴ θῆκη. ὁ-
 ποὺ φιλάεται τὸ ξῆρος τοῦ ἔρωτος.

Ὁ ὀκνηρὸς μορεὶ νὰ ἐμπνέεται. ἀλλὰ
 ποτέ δὲν δημιουργεῖ.

Ὁ ἔρωσι εἶνε τυφλός. Ἡ φιλία κλείνει
 τὰ μάτια.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΥ ΠΟΗΤΟΥ ΜΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Πῶς ἔγραψε τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνο. Ἡ κρίσις τῶν συγγραμμάτων του. Πῶς δὲν τὸν ἐδιέθεσε ὁ Βυρῶν. Ἡ ἀγωνία τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν πολιερικία τοῦ Μεσολογγίου. Ἡ ἀναγκαστικὴ νηστεία του. Ἀντὶ τῶν περιστοριῶν, ἔληξεν ἡ καὶ φωνή. Ἡ ἀληθινὴ ἱστορία τῆς «Φαριακωμένης». Τὸ εἰδυλλικὸ τῆς μὲ τὸν ποιητὴ. Τὰ τελευταῖα τοῦ χρόνιου, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Τὸν Ὕμνο πρὸς τὴν Ἐλευθερία ὁ ἔθνικὸς μας ποιητὴς Διονύσιος Σολωμὸς τὸν ἔγραψε κατὰ τὸ Μάρτιο τοῦ 1823. Τὸν Ὕμνος καὶ τὸν τελείωσε μέσα σὲ διάστημα ἑνὸς μηνός. Τὸν Ὕμνο τὸν ἐθαύμασαν ὄλοι οἱ μεγάλοι διανοοῦμενοι τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ριγιάδης ἔγραψε γι' αὐτὸν ὅτι: «Ἔινε ἡ πρώτη καὶ ἡ θαυμασιώτερα σελὶς τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ποιήσεως», ὁ δὲ φιλόσοφος Βρούαζις ὅτι: «Ἡ λυρικὴ ποιήσις διὰ τοῦ ἕμνου ἔφθασε στὸν ὑψηλότερό της βαθμό.»

Ὁ Ὕμνος τυπώθηκε γι' πρώτη φορὰ στὰ 1824 στὸ Μεσολόγγι. Πρῶν ὄμως τυπωθῆ ἄλλα, ὁ Τριζοίτης ἔπῃρε ἕνα ἀντίγραφο τὸν γιὰ νὰ τὸ διαδώσῃ στὸ Βόλομα. Ἄλλα ὁ μέγας Ἀγγλὸς ποιητὴς εἶχε πεθάνει πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν.

—Πόσο θὰ ἐνδοκμοζόταν—
 γράφει σχετικὸς ὁ Πολυλάς— ὁ
 γενναῖος Μπάουον, ἂν ἔβλεπε σιὰ
 στὴν Ἐθνικὴ Ἀνταρτήσιν τὰ φω-
 νητὰ χαράματα τῆς νέας Ἑλλη-
 νικῆς Τέχνης!..»

Ἡ πολιερικία τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἡ ἠρωικὴ ἀμυνα τῶν πολιορκωμένων ἔκανε καταπληκτικὴ ἐντύπωση στὸ Σολωμὸ. Ἡ ἀγωνία του κατὰ τὴν τραγικὴ καὶ ἐπιχρῆστικὴ περίοδο τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε φτάσει στὸ ἀπορροζήτο. Ἡ νεῖτο κάθε τροφῆ, γιὰ νὰ συμμεριστῇ τῆς στερησεῖς τῶν πολιορκωμένων. Μία περὶ σελίδα του, στὴν ὁποία περιγράφει τὴν κατάστασι τῶν γυναικοπαίδων, τὰ ὁποία, μετὰ τὴν ἔξοδο, ἔφτασαν στὴν Ζάκυνθο, εἶνε ἀπὸ τῆς ἀπλούστερας, ἀλλὰ καὶ τραγικώτερας σελίδες ποὺ γράφωμαι ποτέ.

Σχετικὸ εἶνε καὶ τὸ παρακάτω ἀνέκδοτο:

Μία μέρα ὁ Σολωμὸς ἐνὸ καθύταν στὸ σπίτι του καὶ σκεφτόταν τὸ Μεσολόγγι, ἀπὸ τὸ ὅτιο ἀκοινοῦντοσαν τὴν ὥρα ἐκείνη καινοπολοισιαι, εἶδε ἔξωφρα τὸν

ἰπρητέο του νὰ στρώνῃ τὸ τραπέζι γιὰ τὸ γεῦμα καὶ νὰ σερβίρη περιστέρια.

—Λάμπρο! τὸ φώναξε ὁ ποιητὴς, ἔσθεις πόσοι πεινοῦν τὴν ὥρα αὐτὴ στὸ Μεσολόγγι!... Δὲν θέλω τὰ περιστέρια! Πιήφαινε νὰ δώσης τὸ φαγητό μου στοὺς φτωχοῦς...

Καὶ ὁ κόρης Διονύσιος Σολωμὸς ἔφαγε τὴν ἡμέρα ἐκείνη φρωμὴ ξερὰ κ' ἔληξεν...

Ἡ ὑπόθεσις τῆς «Φαριακωμένης» τοῦ περιήμιο τραγουδιοῦ τοῦ Σολωμοῦ, τὸ ὅτιο τραγουδοῦσαν ὄλες ἡ ρομαντικῆς νέες τοῦ περασμένου αἰῶνος, ἔχει ληφθεῖ ἀπ' τὴν πραγματικότητα. Ἡ ὄρωια νέα Μαρία Παταγεωργιοπούλου, ἣ ὁποία εἶχε ἀγαπήσει παράφορα τὸν ποιητὴ, δηλητηριώστηκε «φοβομένη μήπως ἀπὸ τοῦ πάθους τῆ σφοδρότητα κινδυνεύει ἡ τιμὴ τῆς.»

Ὁλοσ ὁ κόσμος σχολίασε τὴν αὐτοκτονία τῆς νέας ποικιλότερα καὶ πολλοὶ τὴν ἐπέζησαν ἀσθηρὰ. Καὶ μόνο ὁ μέγας ποιητὴς τὴν ἐξάγαγε μὲ τὴ «Φαριακωμένη» του, ὅπου κλείνει τὸ στομά του καὶ κοιλοῦσσαν μὲ ἰπρητοῦσις στίχους, ὄαν τοὺς παρακάτω:

Σώλια, κόσμε! Θυμῆσον πὸς ἔχεις
 θυγατέρα, γυναικα, ἀδελφή.
 Σώλια, ἡ μάθη κοιμάται στὸ μνήμα
 καὶ κοιμάται παρθενα σεμνή...

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, ὁ Σολωμὸς κινεῖσθηκε ἀπὸ μελαγχολία κ' ἀπογοήτῃσι. Δὲν σιναναστρεφόταν πιά κανένα, ἀπόφευγε τὸν κόσμο κ' οἶτε στοὺς καλύτερους φίλους του δὲν ἐδιέβαζε τὰ ποιήματά του. Μονάχα τὰ μικρὰ κ' ἄθλια παιδάκια ἀγαποῦσε ἀκόμη κ' ἐπανελάμβανε συχνὰ τὴ φωνή τοῦ ἱεροῦ:

«Λέφτε τὰ παιδία ἐλθεῖν πρὸς με.»
 «Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του—γράφει ὁ Πολυλάς— θάμπανε πολλὲς φορὲς μὲ τὴ λαμπρότητα τοῦ νοῦ του. Ἐξάφρα ὄμως, καθὼς μιλοῦσε, γινόταν μονομιὰς μελαγχολικός κ' ἔλεγε στοὺς φίλους του: Ἐρήφρα θὰ σὰς ἀρῆσω.»